

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
INTERREGIONAL ACADEMY OF PERSONNEL MANAGEMENT

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СУСПІЛЬСТВО

INFORMATION TECHNOLOGY AND SOCIETY

**ВИПУСК 1
ISSUE 1**

2021

**Видавничий дім
«Гельветика»
2021**

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 2 від 26 травня 2021 року)*

Інформаційні технології та суспільство / [головний редактор О. Попов]. – Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. – Випуск 1. – 92 с.

Журнал «Інформаційні технології та суспільство» є науковим рецензованим виданням, в якому здійснюється публікація матеріалів науковців різних рівнів у вигляді наукових статей з метою їх поширення як серед вітчизняних дослідників, так і за кордоном.

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних і посилань.

Головний редактор: Попов О. О. – член-кор. НАН України, д-р техн. наук, с.н.с., заступник директора з науково-організаційної роботи, Державна установа «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України».

Редакційна колегія:

Василенко М. Д. – д-р фіз.-мат. наук, проф., професор кафедри кібербезпеки, Національний університет «Одеська юридична академія»; **Горбов І. В.** – канд. техн. наук, с.н.с., старший науковий співробітник, Інститут проблем реєстрації інформації НАН України; **Дуднік А. С.** – д-р техн. наук, доц., доцент кафедри мережевих та інтернет технологій, Київський національний університет імені Тараса Шевченка; **Євсєєв С. П.** – д-р техн. наук, професор кафедри кібербезпеки та інформаційних технологій факультету інформаційних технологій, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця; **Зибін С. В.** – д-р техн. наук, доц., завідувач кафедри інженерії програмного забезпечення, Національний авіаційний університет; **Кавун С. В.** – д-р екон. наук, канд. техн. наук, проф., завідувач кафедри комп'ютерних інформаційних систем та технологій Інституту комп'ютерно-інформаційних технологій, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»; **Комарова Л. О.** – д-р техн. наук, с.н.с., директор Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій, Національна академія Служби безпеки України; **Мілов О. В.** – д-р техн. наук, професор кафедри кібербезпеки та інформаційних технологій факультету інформаційних технологій, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця; **Охріменко Т. О.** – канд. техн. наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії протидії кіберзагрозам в авіаційній галузі, Національний авіаційний університет; **Рудніченко М. Д.** – канд. техн. наук, доц., доцент кафедри інформаційних технологій, Державний університет «Одеська політехніка»; **Фомін О. О.** – д-р техн. наук, доц., професор кафедри комп'ютеризованих систем управління, професор кафедри прикладної математики та інформаційних технологій, Державний університет «Одеська політехніка»; **Скура-товський Р. В.** – канд. фіз.-мат. наук, доц., доцент кафедри обчислювальної математики та комп'ютерного моделювання, Інститут комп'ютерно-інформаційних технологій, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»; **Супрун О. М.** – канд. фіз.-мат. наук, доц., доцент кафедри програмних систем і технологій факультету інформаційних технологій, Київський національний університет імені Тараса Шевченка; **Табунщик Г. В.** – канд. техн. наук, проф., професор кафедри програмних засобів, Національний університет «Запорізька політехніка»; **Хохлячова Ю. С.** – канд. техн. наук, доц., доцент кафедри безпеки інформаційних технологій, Національний авіаційний університет; **Чолишкіна О. Г.** – канд. техн. наук, доц., директор Інституту комп'ютерно-інформаційних технологій та дизайну, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»; **Юдін О. К.** – д-р техн. наук, проф., директор центру кібербезпеки Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій, Національна академія Служби безпеки України; **Гонє-єнко Віктор** – dr. sc. ing., проф., проректор з наукової роботи, директор навчальної програми магістратури «Комп'ютерні системи», Університет прикладних наук ISMA (Латвійська Республіка); **Leszczyna Rafal** – dr hab. inż., професор кафедри комп'ютерних наук у менеджменті, Гданський технологічний університет (Республіка Польща).

*Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
«Інформаційні технології та суспільство» Серія KB № 24815-14755P від 27.04.2021 р.*

Усі електронні версії статей журналу оприлюднюються на офіційній сторінці видання
<http://journals.maup.com.ua/index.php/it>

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

***Recommended for publication
by Interregional Academy of Personnel Management
(Minutes No. 2 dated 26.05.2021)***

Information Technology and Society / [chief editor Oleksandr Popov]. – Kyiv: Interregional Academy of Personnel Management, 2021. – Issue 1. – 92 p.

Journal «Information Technology and Society» is a peer-reviewed scientific edition, which publishes materials of scientists of various levels in the form of scientific articles for the purpose of their dissemination both among domestic researchers and abroad.

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles, and are not responsible for the accuracy of the data and references.

Chief editor: Oleksandr Popov – Corresponding Member of NAS of Ukraine, Doctor of Engineering, Senior Research Scientist, Deputy Director for Scientific-Organizational Affairs, SI “Institute of Environmental Geochemistry of the National Academy of Sciences of Ukraine”.

Editorial Board:

Mykola Vasylenko – Doctor of Physics and Mathematics, Professor, Professor at the Department of Cybersecurity, National University «Odesa Law Academy»; **Ivan Horbov** – PhD in Engineering, Senior Research Associate, Senior Research Fellow, Institute for Information Recording of NAS of Ukraine; **Andrii Dudnik** – Doctor of Engineering, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Networking and Internet Technologies, Taras Shevchenko National University of Kyiv; **Serhii Yevseiev** – Doctor of Engineering, Professor at the Department of Cybersecurity and Information Technologies of the Faculty of Information Technologies, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics; **Serhii Zybin** – Doctor of Engineering, Associate Professor, Head of the Department of Software Engineering, National Aviation University; **Serhii Kavun** – Doctor of Economics, PhD in Engineering, Professor, Head of the Department of Computer Information Systems and Technologies of the Institute of Computer Information Technologies, PJSC «HEI «Interregional Academy of Personnel Management»; **Larysa Komarova** – Doctor of Engineering, Senior Research Scientist, Laureate of State Prize, Director of Educational-Scientific Institute of Information Security and Strategic Communications, National Academy of the Security Service of Ukraine; **Milov Oleksandr** – Doctor of Engineering, Professor at the Department of Cybersecurity and Information Technologies of the Faculty of Information Technologies, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics; **Tetiana Okhrimenko** – PhD in Engineering, Senior Research Scientist at the Scientific Research Laboratory for Countering Aviation Cyberthreats, National Aviation University; **Mykola Rudnichenko** – PhD in Engineering, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Information Technologies, Odessa Polytechnic State University; **Oleksandr Fomin** – Doctor of Engineering, Associate Professor, Professor at the Department of Computerized Control Systems, Professor at the Department of Applied Mathematics and Information Technologies, Odessa Polytechnic State University; **Ruslan Skuratovskyi** – PhD in Physics and Mathematics, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Computational Mathematics and Computer Modeling, Institute of Computer Information Technology, PJSC «HEI «Interregional Academy of Personnel Management»; **Olha Suprun** – PhD in Physics and Mathematics, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Software Systems and Technologies of the Faculty of Information Technologies, Taras Shevchenko National University of Kyiv; **Halyna Tabunshchuk** – PhD in Engineering, Professor, Professor at the Department of Software Tools, “Zaporizhzhia Polytechnic” National university; **Yuliia Khokhlachova** – PhD in Engineering, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Information Technology Security, National Aviation University; **Olha Cholyshkina** – PhD in Engineering, Associate Professor, Director of the Institute of Computer Information Technologies and Design, PJSC «HEI «Interregional Academy of Personnel Management»; **Oleksandr Yudin** – Doctor of Engineering, Professor, Director of the Cybersecurity Center of the Educational-Scientific Institute of Information Security and Strategic Communications, National Academy of the Security Service of Ukraine; **Hopeienko Viktor** – dr. sc. ing., Professor, Vice Rector for Research, Director of the study programme “Computer systems”, ISMA University of Applied Sciences (Republic of Latvia); **Leszczyna Rafal** – dr hab. inż., Profesor, Katedra Informatyki w Zarządzaniu, Politechnika Gdańska (Republic of Poland).

*Print media registration certificate «Information Technology and Society»
series KV No. 24815-14755P dated 27.04.2021*

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
<http://journals.maup.com.ua/index.php/it>

The articles were checked for plagiarism using the software
StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

© Interregional Academy of Personnel Management, 2021
© Copyright by the contributors, 2021

ЗМІСТ

Володимир БРОДКЕВИЧ

ОНЛАЙН НАВЧАННЯ: ЕВОЛЮЦІЯ МООС І LMS В ЕПОХУ ПОСТКОВІДА.

НОВІТНІ ЗАДАЧІ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ6

Андрій ДУДНІК, Юрій БОНДАРЕНКО

ОЦІНКА РІВНЯ СИГНАЛУ БЕЗПРОВІДНИХ КОМП'ЮТЕРИЗОВАНИХ СИСТЕМ ВИМІРЮВАННЯ

МЕХАНІЧНИХ ВЕЛИЧИН ПРИ СТАЛІЙ ВІДСТАНІ У СЕРЕДОВИЩІ ВОГНЮ19

Олександр ПОПОВ, Андрій ЯЦИШИН, Володимир АРТЕМЧУК, Валентина КОВАЛЕНКО

НОВІ ПІДХОДИ ТА ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ ЗАСОБИ ВИРІШЕННЯ

ЕКОЛОГІЧНИХ ЗАДАЧ ТЕХНОГЕННО-НАВАНТАЖЕНИХ ТЕРИТОРІЙ24

Пилип ПРИСТАВКА, Ольга ЧОЛИШКІНА

ПІРАМІДА ЗОБРАЖЕНЬ НА ОСНОВІ СПЛАЙН-МОДЕЛІ У ВИГЛЯДІ ЛІНІЙНОЇ КОМБІНАЦІЇ

В-СПЛАЙНІВ.....34

Микола РУДНІЧЕНКО, Володимир ВИЧУЖАНІН, Наталя ШИБАЄВА, Ігор ПЕТРОВ,**Олександр МАЗУРЕНКО**

РОЗРОБКА ПРОЕКТУ КРОССПЛАТФОРМЕНОЇ РОЗПОДІЛЕНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

ПРОТОТИПУВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ ПРОГРАМНИХ ЗАСТОСУВАНЬ.....44

Микола РУДНІЧЕНКО, Володимир ВИЧУЖАНІН, Наталя ШИБАЄВА, Ігор ПЕТРОВ,**Роман ОГРОДЮК**

ПРОГРАМНА РОЗРОБКА СИСТЕМИ ОБРОБКИ ТА ФІЛЬТРАЦІЇ РАСТРОВИХ ГРАФІЧНИХ ЗОБРАЖЕНЬ52

Руслан СКУРАТОВСЬКИЙ

ПІДХІД ДО ПЕРЕВІРКИ СУПЕРСИНГУЛЯРНОСТІ ЕЛІПТИЧНИХ КРИВИХ І ОБЧИСЛЕННЯ ЇХ ПОРЯДКУ59

Руслан СКУРАТОВСЬКИЙ

ОПЕРАЦІЇ НА СКРУЧЕНІЙ КРИВІЙ ЕДВАРСА, І ЇЇ ЗАСТОСОВНІСТЬ В КРИПТОГРАФІЇ70

Денис ШИБАЄВ, Наталя ШИБАЄВА, Тетяна ОТРАДСЬКА, Артем КІКОТЬ

ПРОЕКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ З ДИНАМІЧНОГО АНАЛІЗУ

ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ77

Денис ШИБАЄВ, Наталя ШИБАЄВА, Микола РУДНІЧЕНКО, Володимир НІКІФОРОВ

ПРОЕКТУВАННЯ ГНУЧКОЇ СИСТЕМИ ТЕСТУВАННЯ WEB-РЕСУРСІВ.....85

УДК 004.9

DOI <https://doi.org/10.32689/maup.it.2021.1.10>

Денис ШИБАЄВ

аспірант кафедри технічної кібернетики та інформаційних технологій, Одеський національний морський університет, вул. Мечникова, 34, м. Одеса, Україна, індекс 65029 (denscreamer@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3260-5843>

Наталія ШИБАЄВА

кандидат технічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій, Державний університет «Одеська політехніка», просп. Шевченко, 1, м. Одеса, Україна, індекс 65001 (nati.shibaeva@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7869-9953>

Микола РУДНІЧЕНКО

кандидат технічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій, Державний університет «Одеська політехніка», просп. Шевченко, 1, м. Одеса, Україна, індекс 65001 (nickolay.rud@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7343-8076>

Володимир НІКІФОРОВ

студент, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Фрометівська, 2, м. Київ, Україна, індекс 03039 (nikifvova@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6241-1516>

Denis SHIBAYEV

Graduate student of the Department of Technical Cybernetics and Information Technologies, Odessa National Maritime University, str. Mechnikova, 34, Odessa, Ukraine, postal code 65029 (denscreamer@gmail.com)

Natalia SHIBAYEVA

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of Information Technology, Odessa Polytechnic State University, ave. Shevchenko, 1, Odessa, Ukraine, postal code 65001 (nati.shibaeva@gmail.com)

Mykola RUDNICHENKO

PhD in Technical Sciences, Associate Professor of Information Technology, Odessa Polytechnic State University, ave. Shevchenko, 1, Odessa, Ukraine, postal code 65001 (nickolay.rud@gmail.com)

Volodymyr NIKIFOROV

Student, Interregional Academy of Personnel Management, str. Frometivska, 2, Kyiv, Ukraine, postal code 03039 (nikifvova@gmail.com)

Бібліографічний опис статті: Шибасєв Д., Шибасєва Н., Рудніченко М., Нікіфоров В. Проектування гнучкої системи тестування web-ресурсів. *Інформаційні технології та суспільство*. 2021. Вип. 1. С. 85–91. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.it.2021.1.10>

Bibliographic description of the article: Shybaiev, D., Shybaieva, N., Rudnichenko, M., Nikiforov, V. (2021). Proektuvannia hnuchkoi systemy testuvannia web-resursiv [Design of a flexible web-resource testing system]. *Informatsiini tekhnolohii ta suspilstvo – Information technology and society*, 1, 85–91. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.it.2021.1.10>

ПРОЕКТУВАННЯ ГНУЧКОЇ СИСТЕМИ ТЕСТУВАННЯ WEB-РЕСУРСІВ

Анотація. Роль тестування є невід'ємною частиною в сучасних процесах розробки, більш того, ця роль суттєво збільшується. Це пов'язано зі зростанням складності програмного продукту і збільшення вимог до його якості. З'являються нові способи і методи розробки програмного забезпечення та його підтримки. Одним з таких підходів є впровадження різних видів тестування під час етапу розробки продукту для виявлення і мінімізації програмних і логічних помилок, та підвищення якості програмного коду і продукту взагалі. Існує безліч методологій і типів тестування відмінності яких знаходиться в цілях і об'єктах тестування. Регресійне тестування, яке направлено на виявлення

дефектів у вже протестованих ділянках коду, в основному проводять автоматизованим тестуванням. Для цього використовують системи з тестування програмного коду і пошуку помилок, які є програмними драйверами. Вони дозволяють аналізувати інформацію яка використовується в системі та методом перегляду програмного коду виконувати аналіз його працездатності. **Метою** статті є розробка проекту системи тестування web-ресурсів в реальному часі із застосуванням гнучкого редактора тестових сценаріїв та системи масштабування функціональних можливостей системи. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення низки **завдань**: 1) проектування системи обробки тестових сценаріїв; 2) формування системної логіки та поведінки програмної системи; 3) проектування аналітичного модуля візуалізації результатів тестування. **Наукова новизна**. Спроектване рішення є спеціалізованим драйвером до системи тестування та перевірки якості Selenium. Таке рішення дозволяє тестувати web-ресурси із спеціалізовано-спроектваного тестового простору та аналізувати отримані результати із застосуванням спеціалізованого аналітичного модуля із візуалізацією графічних компонентів. Як **висновок**, у статті наголошується, що розробка сучасного програмного засобу, який дозволить верифікувати, аналізувати та перевіряти програмний код на наявність помилок для використання з прикладним програмуванням є актуальною та сучасною задачею, яка суттєвим чином підвищить якість розробки програмних продуктів та забезпечить можливість зберігати робочу документацію в єдиному вигляді. Подальшим розвитком є інтеграція окремого редактора тестових сценаріїв та подання можливостей проведення різних типів тестування програмних систем.

Ключові слова: тестування, selenium, якість програмних рішень, аналіз якості, web-системи.

DESIGN OF A FLEXIBLE WEB-RESOURCE TESTING SYSTEM

Abstract. The role of testing is an integral part of modern development processes, moreover, this role is significantly increasing. This is due to the increasing complexity of the software product and increasing requirements for its quality. New ways and methods of software development and support appear. One such approach is the introduction of various types of testing during the product development phase to detect and minimize software and logical errors, and improve the quality of software code and the product in general. There are many methodologies and types of testing, the differences of which are in the goals and objects of testing. Regression testing, which aims to detect defects in already tested areas of the code, is mainly performed by automated testing. To do this, use systems for testing software code and debugging, which are software drivers. They allow you to analyze the information used in the system and the method of viewing the program code to analyze its performance. **The aim.** The aim of the article is to develop a project of a system for testing web-resources in real time using a flexible test script editor and a system for scaling the functionality of the system. Realization of the set purpose provides the decision of a number of tasks: 1) designing of system of processing of test scenarios; 2) the formation of system logic and behavior of the software system; 3) design of an analytical module for visualization of test results. **Scientific novelty.** The designed solution is a specialized driver for the Selenium testing and quality control system. This solution allows you to test web-resources from a specialized-designed test space and analyze the results using a specialized analytical module with visualization of graphical components. In **conclusion**, the article emphasizes that the development of modern software that will verify, analyze and verify the program code for errors for use with application programming is an urgent and modern task that will significantly improve the quality of software development and ensure the ability to store working documentation in a single form. Further development is the integration of a separate test script editor and the ability to conduct various types of software testing.

Key words: testing, selenium, quality of software solutions, quality analysis, web-systems.

Актуальність проблеми. Інформаційні системи з точки зору системного аналізу є складними системами, оскільки складаються з безлічі різних частин: функціональні модулі, сервера різного напрямку, бази даних, методів передачі даних і іншого. В спроектованих системах з безліччю взаємозв'язків між різними компонентами, інформаційних систем (ІС) один з одним і інших взаємних інтеграцій підвищується шанс виходу з ладу одного або декількох модулів. Це може привести до виходу з ладу інших модулів, або повне руйнування всієї ІС та припинення її роботи. ІС повинна складатися та містити в собі методи обробки позапланових ситуацій, щоб бути більш стійкою до помилок і гарантувати відмовостійкість по технічним умовам під час виконання роботи і виникнення передбачених і непередбачених помилок. Але обробка непередбачених ситуацій це лише один з безлічі методів, які підвищують відмовостійкість системи. Будь-яка ІС покривається тестуванням, будь це мануальне або автоматизоване тестування.

З цієї причини розробка тестових сценаріїв за різними методиками для ІС є актуальною протягом усього життєвого циклу розробки. Тестування програмного забезпечення (STLC) [1] – це систематичне тестування різними діями, яке проводитиметься в плановому порядку для підвищення якості продукту.

В життєвому циклі програмного продукту передбачено тестування програмного забезпечення (STLC) наступними етапами зі своїми результатами і критеріями входу:

- Аналіз вимог – без специфікації неможливо правильно протестувати ІС, оскільки вони містять в собі перелік того, що треба продукту для поставленої мети проекту. Команда забезпечення якості (QA) ознайомлюється з цими вимогами, та приходять до розуміння, що повинні тестувати і як повинен ввести себе продукт. Вимоги можуть бути функціональні, які описують поведінку системи, або нефункціональні які описують експлуатаційну характеристику системи, наприклад вимоги до безпеки.

- Планування тестування – на цьому етапі QA планує будь використовувати методи і стратегії для тестування, оцінюючи витрати ресурсів і можливе покриття тестами. Зазвичай на цьому етапі створюється тест план, який описує обсяг робіт з тестування [2].

– Проектування тест-кейсів – процес проектування і створення тест-кейсів, відповідно до визначених раніше критеріями якості, цілями тестування, критеріями приймання.

– Налаштування тестового середовища – тестові кейси готуються до інтегрування в життєвий цикл проекту, вбудовуються під необхідні вимоги.

– Виконання тесту – на цьому етапі QA починає виконання тестових кейсів, які були підготовлені на попередньому етапі. Спрямований на пошук помилок і можливих проблем ІС. Якщо один з тестових кейсів буде заблокований через дефект або іншої причини, такий тест кейс називається заблокованим. Такі тест-кейси повторно виконуються після усунення блокуючого фактора.

– Закриття тесту – на останньому етапі аналізується результат. Створюється звіт, документація, якщо необхідно – дефекти / баги, помилки за рівнем їх складності.

Комплексне тестування обернено на пошук невідповідностей системи її вихідними цілям, а не для тестування функцій остаточно зібраної ІС. Тому, в комплексному тестуванні бере участь ІС, а саме опис її вихідних цілей, вимоги та вся інша документація, яка буде поставлятися з системою. З такими цілями використовується тестування чорній коробки [3–5].

Методологія тестування припускає цілі стратегії та підходи до тестування ІС для гарантування того, що продукт відповідає технічним завданням і готовий до експлуатації.

Методики тестування включають тестування того, що ІС працює відповідно до вимог, та не має небажаних сторонніх ефектів при використанні способами, що виходять за межі проектних параметрів, і в гіршому випадку буде відмовистією.

Для того щоб ІС була протестована в більшому обсязі необхідно використовувати різні підходи й способи методології тестування. Методології тестування охоплюють багато що: від модульного тестування окремих функцій, інтеграційного тестування різних модулів, до спеціалізованих форм тестування, які є такими як продуктивність та безпека [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Завдяки веб-платформам не тільки створюється перше враження про компанію або продукт у відвідувачів, але ще може відбуватися безліч важливих дій, таких як покупки продуктів або управління об'єктами в режимі реального часу. Саме тому в веб-платформах величезне значення має надійність, функціональність і зручність сайту.

Проаналізувавши предметну область використання програмних засобів для проведення тестування програмного коду і робот інформаційних систем, було визначено, що веб-платформи з тривалим життєвим циклом потребують тестування функціоналу та коду, щоб домогтися надійності системи і правильного функціонування всіх модулів.

Також можна прийти до висновку, що автоматизація тестування істотно зберігає витрати на завданнях такого плану. Адже з'являється можливість заощадити ресурси на відсутності дублювання ручного тестування при постійно зростаючому функціонал і релізів [7–8].

Можна суттєво зменшити витрати на додаткових фахівців якщо забезпечити можливість написання коду на зручному для тестувальника мовою програмування. Для цього необхідно забезпечити і синхронізувати роботу з системою на основі розробленого драйвера до чинного способу управління веб-браузера через методи запитів. Така система дозволить не витратити безліч фінансових ресурсів на розробку всієї бібліотеки автоматизованого тестування куди входить управління браузером. Так само, залишається можливість розробити систему модульної, що істотно чином дозволить застосувати будь-яке програмне рішення до програмного коду. Реалізацію програмного засобу слід організувати з використанням сучасних технологічних рішень та алгоритмів [9–15].

Таким чином, при реалізованій системі автоматизованого тестування веб-додатків можна заощадити фінанси, якщо під час життєвого циклу інформаційної системи необхідно виконувати регресивні, димчаті тести раз по раз при кожному релізі. Або в ІС буде безліч модулів, які взаємодіють між собою, в такому випадку без автоматизованих тестів обійтися не вийде. Підкріплює це все можливість складання автоматичної звітності.

Метою статті є проектування інтерактивного драйверу для системи sileneum, яка дозволить проводити автоматизоване тестування web-ресурсів із збереженням результуючих звітів та можливістю аналізу протестованих фрагментів.

Виклад основного матеріалу. Концепція системи складається з необхідності виконувати велику кількість різних програмних тест-кейсів з web-контентом, що сприяє інтенсивному використанні браузера. Розробка має суцільно спеціалізований напрям, отже таке програмне рішення впроваджується тільки до спеціалізованих проектів та використовують його спеціалісти з забезпечення якості програмного коду та роботи системи. Таким чином, використання відбувається тільки персоналізовано без авторизації або реєстрації в системі.

Першим етапом є створення діаграми варіантів використання, завдяки якій, визначаються усі вимоги до кінцевої системи. Після виконання всіх етапів проектування, здійснюється перехід до стадії розробки програмного забезпечення.

Діаграма варіантів використання, рис. 1, охоплює частину наступних об'єктів:

- Написання автоматизованих тестів – додання до системи редактора та генератора автоматизованих тестових сценаріїв.
- Отримання звітності тестів – спеціалізований модуль електронного документообігу, який дозволяє користувачам системи документувати результати роботи системи.
- Закриття веб-браузера – функціональні відключення роботи браузера, який реалізуються завдяки прямим запитів.
- Споруда графіків – використання спеціалізованих бібліотек для візуалізації результатів тестування.
- Звернення до системи версій – можливість синхронізувати роботу розробленої програмної системи з зовнішніми системами контролю версій для більш надійної роботи програмного засобу.
- Збереження результатів тестів – можливість зберігати отримані тестові результати та тестові сценарії в окремій директорії системи чи в базі даних у вигляді звіту.
- Робота з веб-браузером – функціональне поєднання програмного засобу з роботою браузера для пошуку помилок.
- Драйвер веб-браузера – модуль синхронізації даних для забезпечення роботи з браузером.
- Ініціалізація веб-браузера – отримання зворотного зв'язку стосовно версії браузера та його розширень, які на поточний момент використовуються. А також можливість при запуску наладити систему під необхідність.
- Маніпуляції зі сторінкою – можливість проводити всебічне тестування web-сторінки.
- Отримання елемента – запит на пошук елемента в програмному коді web-сторінки.
- Парсинг сторінки – модуль автоматизованого збору інформації зі сторінки для можливості якісно взаємодіяти з веб-сторінкою та аналізувати вже існуючі компоненти.
- Отримання сторінки за URL – виконання переходу на сторінку з імітацією роботи реального web-сервера.
- Отримання поточної сторінки – швидкий виклик сторінки з виведенням інформації без додаткового завантаження.
- Використання клавіатури – можливість організовувати введення даних.
- Натискання на елемент – імітація натискання на об'єкт сторінки та виведення результату її реакції.

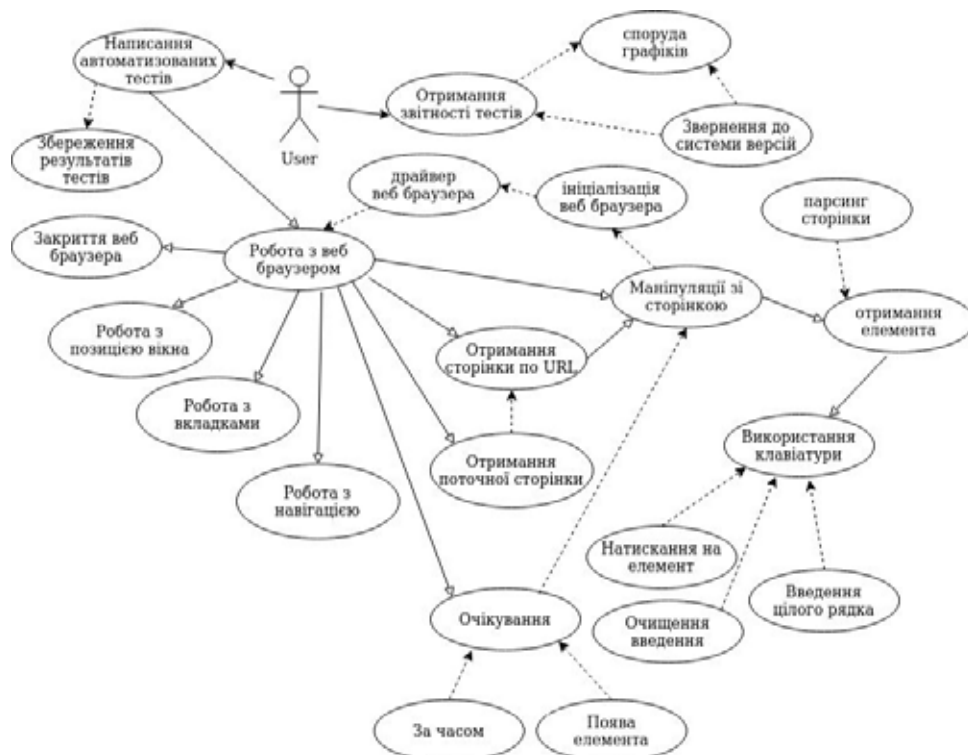

Рис. 1. Діаграма варіантів використання

- Очищення введення – можливість швидкого очищення усієї введеної інформації на сторінку.
- Введення цілого рядка – можливість додавати одночасно великі обсяги текстової інформації для перевірки розмірності рядків та їх реакції на додану інформацію.

Після визначення функціональної складової системи, виконується проектування логічних компонентів системи, а саме класів, які складають загальну концептуальну логіку системи, рис. 2.

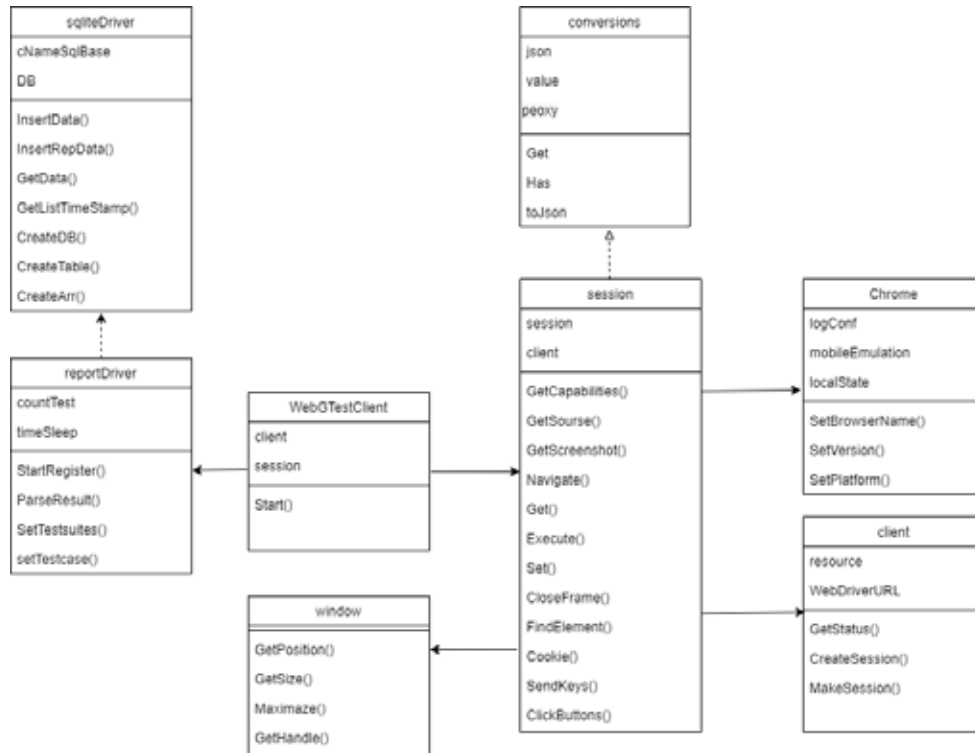

Рис. 2. Діаграма класів інформаційної системи

В процесі проектування програмної системи було визначено наступні класи:

- Клас reportDriver – відповідає за можливість роботи модуля звітування та формування подій, в результаті роботи системи тестування об'єктів.
- Клас conversions відповідає за перетворення рядків у json формат і навпаки. Необхідний для коректної передачі даних в Selenium.
- Клас sqliteDriver відповідає за підключення бази даних та синхронізації отриманих результатів тестування з різними функціональними модулями системи, а також з системою контролю за версіями.
- Клас WebGTestClient відповідає за початок роботи. Він запускає сесію яка відповідає за всю програму.
- Клас Chrome відповідає за підключення html сторінок для роботи в імітованому браузері Chrome.
- Клас session – відповідає за роботу з браузером та являє собою інтерфейс, який дозволяє запускати та імітувати команди які були описані у тестовому сценарію.

Спроектвана система має спеціалізоване призначення, яке дозволяє взаємодіяти з web-сторінками, та проводити автоматизоване тестування функціональних можливостей. Таке рішення є актуальною задачею для тестувальників-автоматизаторів, та потребує використання спеціалізованого програмного оточення. До такого оточення слід віднести функціональний сервер Selenium, який дозволяє проводити тестування на хості сайта чи додатка. Однак, Selenium не є досить гнучким рішенням для проведення тестування. Він орієнтований для використання виключно web-мов програмування, що суттєвим чином зменшує ефективність тестування. Автоматизовані та функціональні тестові сценарії необхідно розробляти виключно використовуючи мову програмування C++, оскільки вона має більший вплив на взаємодію зі структурними та функціональними компонентами.

Отже, для взаємодії мови програмування C++ та серверу тестування Selenium, необхідно розробити спеціалізований драйвер оточення, який дозволить поєднати функціональні можливості та зробити з цього єдине функціональне рішення.

Структурна взаємодія ґрунтується на поєднанні тестових сценаріїв, які написані мовою програмування C++ та їх взаємодії з спеціалізованим набором скриптів. Далі тестовий сценарій інтерпретується для виконання на сервері Selenium, який під'єднується до хосту сайту чи додатку. Це дозволяє провести процес тестування, та отримані результати зберегти в оточенні Selenium. Наступним етапом є трансляція результатів тестування в більш ефективну систему виведення інформації для тестувальника та для інших робітників з групи розробки. Для цього використовується журналізоване формування звіту.

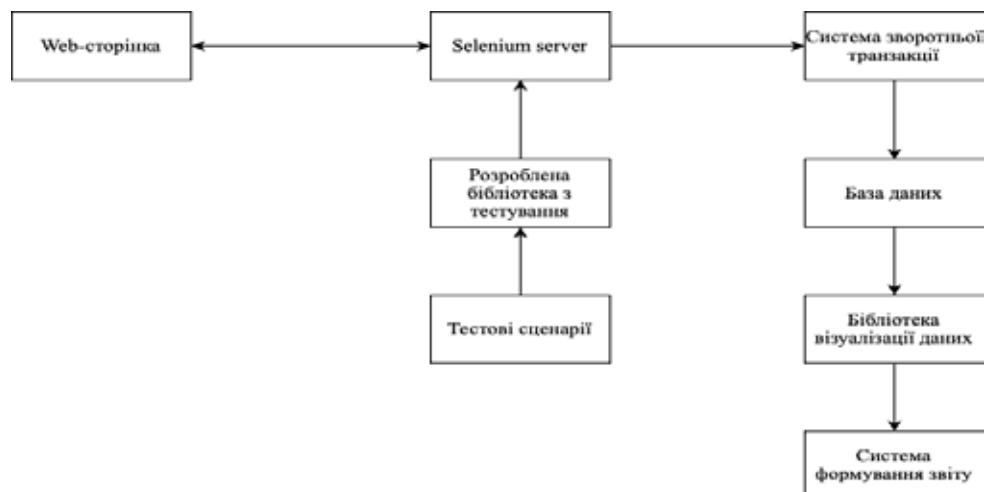

Рис. 3. Схема взаємодії спроектованих системних компонентів

Такий звіт має бути реалізовано в актуальному для перегляду вигляді. Для цього обрана система трансляції результатів в формат HTML і додаватиме до бази даних запис.

З метою більшої візуалізації роботи, виконано розробку спеціалізованої бібліотеки збереження результатів, яка транслює отримані результати до бази даних, після чого використовується бібліотека візуалізації графіки, яка будує діаграми та дозволяє структурувати інформацію в файлі. На рис. 3 зображено схему взаємодії системних компонентів в розробленій інформаційній системі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Результатом роботи є спроектоване спеціалізоване програмне оточення, яке включає в себе окрему функціональну бібліотеку та набір спеціалізованих автоматизованих тестових сценаріїв, які виконуються у взаємодії з Selenium Server. Також спроектовано гнучку та ефективну систему звітування за результатами тестів. На підставі аналізу структури традиційного звіту про дефекти програмних продуктів, які були виявлені при тестуванні, створена модифікована структура звіту про помилки. Запропонована структура звіту дозволяє не тільки поліпшити взаємодію розробників та тестувальників програмного забезпечення, а й використовуватися як засіб контролю за їх діяльністю. При цьому кожне поле звіту розглядається з точки зору його обліку для оцінки ефективності тестування. Розроблено методику кількісної оцінки ефективності тестування програмних продуктів на основі баг-репортів. Ефективність роботи інженера з оцінки якості оцінюється за формулою, яка отримана евристичним шляхом і враховує кількість і критичність помилок. Встановлено мінімальний достатній рівень ефективності тестування при використанні зазначеної методики. Надалі ефективним розвитком системи є впровадження самостійного платформного рішення з додання нових тестових сценаріїв та їх використанні при багаторазових перевірках ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Принципи Software Testing Life Cycle (STLC). URL: <https://softwaretestingfundamentals.com/software-testing-life-cycle>.
2. Блэк Р. Ключевые процессы тестирования. Планирование, подготовка, проведение, совершенствование. М.: Лори. 2016. 537 с.
3. Эдгрэн Р. The little black book on test design. NY : CreateSpace. 2011. 228 с.
4. Фаулер М., Райс Д., Фоммел М. Архитектура корпоративных программных приложений. М. : Вильямс. 2006. 544 с.
5. Бейзер Б. Тестирование черного ящика. Технологии функционального тестирования программного обеспечения и систем. М. : Вильямс. 2004. 320 с.
6. Кристин Л., Грегори Д. Agile-тестирование. Обучающий курс для всей команды. М. : Манн Иванов и Фербер. 2019. 528 с.

7. The ROI of Test Automation», Michael Kelly. URL: http://www.sqetraining.com/sites/default/files/articles/XDD8502filelistfilename1_0.pdf
8. Гленфорд М., Майерс Г., Баджетт Т., Сандлер К. Искусство тестирования программ. М. : Вильямс. 2012. 272 с.
9. Баранов С. Процесс разработки программных изделий. М. : ФИЗМАТЛИТ. 2000. 176 с.
10. Дастин Є. Автоматизоване тестування програмного забезпечення. впровадження, управління та експлуатація. М. : Лори. 2016. 592 с.
11. Джек Х., Хамбл Д., Фарли Д. Непрерывное развертывание ПО. Автоматизация процессов сборки, тестирования и внедрения новых версий программ. М. : Вильямс. 2011. 432 с.
12. Гленфорд М., Майерс Г., Баджетт Т. Искусство тестирования программ. М. : Вильямс, 2012. 272 с.
13. Мослей Д. Just Enough Software Test Automation. NY : CreateSpace. 2002. 260 с.
14. The Selenium Browser Automation Project documentation. URL: <https://www.selenium.dev/documentation/en>
15. Generic opensource Robot Framework for python. URL: <https://robotframework.org/#introduction>

References:

1. Principles of Software Testing Life Cycle (STLC). Access mode: <https://softwaretestingfundamentals.com/software-testing-life-cycle>. [in Ukrainian].
2. Blek, R. (2016). Key testing processes. Planning, preparation, implementation, improvement. M.: Laurie, 537 p. [in Russian].
3. Edgren, R. (2011). The little black book on test design. NY: CreateSpace, 228 p. [in English].
4. Fowler, M., Rice, D., Fommel, M. (2006). Architecture of corporate software applications. M.: Williams, 544 p. [in Russian].
5. Beizer, B. (2004). Black box testing. Functional testing technologies for software and systems. M.: Williams, 320 p. [in Russian].
6. Crispin, L., Gregory, D. (2019). Agile testing. Training course for the whole team. M.: Mann Ivanov and Ferber, 528 p. [in Russian].
7. The ROI of Test Automation, Michael Kelly. Access mode: http://www.sqetraining.com/sites/default/files/articles/XDD8502filelistfilename1_0.pdf [in English].
8. Glenford, M., Myers, G., Budgett, T., Sandler, K. (2012). The Art of Software Testing. M.: Williams, 272 p. [in Russian].
9. Baranov, S. (2000). Process of software products development. M.: FIZMATLIT, 176 p. [in Russian].
10. Dustin, E. (2016). Automated software testing. vprovadzheniya, management and exploitation. M.: Lori, 592 p. [in Ukrainian].
11. Jez, H., Humble, D., Farley, D. (2011). Continuous software deployment. Automation of assembly, testing and implementation of new versions of programs. M.: Williams, 432 p. [in Russian].
12. Glenford, M., Myers, G., Budgett, T. (2012). The Art of Software Testing. M.: Williams, 272 p. [in Russian].
13. Mosley, D. (2002). Just Enough Software Test Automation. NY: CreateSpace, 260 p. [in English].
14. The Selenium Browser Automation Project documentation. Access mode: <https://www.selenium.dev/documentation/en> [in English].
15. Generic opensource Robot Framework for python. Access mode: <https://robotframework.org/#introduction> [in English].